

-15 Temmuz Darbe Sürecinde- HDP, Terör ve Kayyum

Adem Palabıyık

15 TEMMUZ DARBE SÜRECİNDE HDP, TERÖR VE KAYYUM

-15 Temmuz Darbe Sürecinde- HDP, Terör ve Kayyum

HDP'nin, 8 Eylül 2016 tarihli bildirisinde, KHK (Kısmi Hükümlerde Kararnameler) ile birlikte yürürlüğe giren maddelerin haksız ve tüm uluslararası anlaşmalara aykırı olduğunu dile getirirken, yine HDP'nin kendisine bağlı belediyelerin olduğu illerde meydana gelen patlamalarda, patlama için kullanılan kamyon ya da araç-gereçlerin, o belediyelere ait olmasına yine Demirtaş tarafından tek bir eleştirel cümle kullanılmamıştır.

Adem PALABIYIK

Pareto'nun onüçüncü yüzyıla kadar olan seçkinlerin yükselişi ve düşüşü, genel anlamda sistemi tayin edenlerin seçkinler olduğunu ve bu seçkin sınıflarının sürekli olarak bir dönüşüm aşamasını takip ettiğinin ortaya koyarken, "tarih bir aristokratlar çöplüğüdür" sözünü de çalışmasının temel amacını özetlemiştir. Pareto'ya göre sistemin işlemesi bu geleneksel olguya bağlıdır ve seçkinler zaman zaman yer değiştirmek zorundadır. Aslanların ve tilkilerin öncülük ettiği bu seçkin sınıflar, kendi alanlarındaki mücadele sonucu siyasal sistemin işlevselliğine istemedir katkı yaparlar ve süreç, bir sınıfın zafetirinin belli bir süre sonra başka bir sınıfın zafetine kadar devam eder.

Toplumsal süreçlerin işlevselliği açısından Pareto'nun bu çıkarımına yönelik çeşitli yaklaşımlar da ileri sürülmüştür. Mills'in "seçkinler teorisi", Dahrendorf'un "güç" söylemi veya Shils'in "merkez-çevre" kuramı da yine seçkinlerin dolaşımına benzer nitelikler göstermektedir. Sosyolog ya da siyaset bilimcilerinin bu teorileri gösteriyor ki, herhangi bir siyasal veya toplumsal sistemin

işlevsel açıdan görevini yerine getirmesi için yukarıda bahsettığımız geçiş süreçleri gereklidir ve toplumsal ilişkiler ancak bu süreçlerin sonucunda yeniden inşa edilebilir. Lakin bu süreçlerin işlevselliğinin toplumsal ilişkileri belirleyecek olmasından bir noktayı vurgulamak ihtiyacı içerisindeyiz.

Çünkü toplumsal ilişkiler bizzat toplum tarafından bir sonraki nesle devredilir ya da yine toplum tarafından yeniden üretilir. Bu ilişki ağları bürokratik veya askeri değildir ve bu olgular tarafından belirlenemez. Fakat Türkiye'de siyasi düzeni tesis etmek için geleneksel bir süreç olarak kabul gören askeri darbelet, 21. yüzyılda olsak bile, yine toplumsal düzeni tesis adına kendilerinin bir rolü olduğu inancından vazgeçmemişlerdir. Bu bilincin kökeni, askerden gelen bir millet olmanın meşruluğuna sığınılmasından kaynaklanmaktadır ve oldukça temelsiz bir düşüncedir.

Devletin ve halkın, askeri düzen ile birlikte yeniden inşa edilmesi gereği ulus-devlet zihniyetinin bir icadıdır ve kökleri modern bağlamda Mussolini, Hitler ve Franco'ya kadar götürülebilmek-

tedir. Kendilerinin sistemin beklileri olarak gönen bu sınıfsal oluşumlar, pozitivist düşüncenin ışığından bir türlü çıkamamışlar ve böylece de hayata geçirmeleri gereken pratiğin doğruluğunu sorgulama nezaketine bile girişmemişlerdir. Pozitivist düşünme biçiminin temel gereksinimi olan akla uygunluk bir nezaketi gerektirmemektedir lakin insani yönün asgari düzeyde ele alındığı bu düşünme biçiminin de sorunun geldiği ortadadır. Süleyman Seyfi Ögün'ün dediği gibi, "dergilerinin adı Sızıntı'ydı, önce sızdılar, işi Zaman'a bıraktılar ve nihayet Aktyon'a geçtiler" ve binlerce şoktur 'kaybettiller'. Bu minvalde yaklaşıp on beş yıldır ülkemizi yöneten AK Parti iktidarına ve AK Parti ile birlikte bütün ülkeye karşı yapılan 15 Temmuz darbe girişimi de, işte tam bu nedenden dolayı lanetlenmelidir ve kabul edilemezdir. Bizzat Cumhurbaşkanı'nın ifade ettiği gibi, ancak millet karar verebilir ve millet iradesi ile bazı adımlar atılabilir yoksa milli iradenin dışında hiçbir güç siyasi istikrarı etkileyemez ve etkilememelidir. Bu tür ihtimallerde 15 Temmuz gecesinde beşiminin yaptığı gibi milli iradeye destek olunmalı ve bu irade sonuna kadar korunmalıdır/korunacaktır.

Milletin dışında söz söyleme hakkı bulunmayan kesimlerin millet adına konuşuyormuş gibi bir takiyeci tavrıla somut adımlar atmaya çalışması da ancak bu yolla önenebilir ve 15 Temmuz süreci de bu önemin en somut kanıtıdır.

15 Temmuz Sonrası Siyasal Akın Yeniden İnşası ve HDP

Tabii bu süreçle (15 Temmuz) birlikte ülkemiz yeni bir döneme girmiş ve milli iradenin karşısında hiçbir gücün duramayacağı tezi de bir kez daha ispatlanmıştır. Birlik ve beraberliğin yeniden inşa edildiği bu süreçte, en genel bağlamda hiçbir dışlayıcı dil kullanılmamalı ve sürecin fırsata çevrilmesi gerekmektedir. Ülkemiz için önemli bir yer işgal eden ve çözülmesi gereken sorunların başında gelen PKK sorunu, işte bu minvalde yeniden ele alınmalıdır. Darbe girişimi sonrası üç siyasi parti liderinin Cumhurbaşkanı Kölliyesi'ne davet edilmesi lakin buna rağmen HDP'nin bu davette yer almaması en başlarda şaşırtıcı bir olay olarak kayda geçmiştir. Ama sürecin içerisinden ve sonrasında bakıldığında HDP'nin neden davet edilmediği anlaşılmaktadır. 15 Temmuz'dan itibaren HDP'nin sergilediği tavırlar birçok açıdan sorunlu bulunmuştur, Cumhurbaşkanı'nun HDP'nin tavırları karşısında almış olduğu kararı da güncel olgularla değerlendirmek gerekmektedir. Bu açıdan HDP'nin süreç içerisindeki tavırlarına bakmak faydalı olacaktır.

HDP eş genel başkanı Selahattin Demirtaş, 15 Temmuz günü yaşananlarla alakalı tutumlarını bir TV kanalında 16 Temmuz'da ifade etmişti. Uçuşlarındaki aksamlardan bahseden Demirtaş, darbe girişimini "ordu içinde bir kılığın başlatıldığını" belirttikten sonra girişimin "tam olarak kontrol altına alınmadığı"nın altını çiziyor ve bu girişime karşı partilerinin net bir karşı duruşu olduğunu hatırlatıyordu. Demirtaş'ın konuşmalarına daha yakından bakıldığında, satır aralarında iktidara karşı mesajların da olduğu görülmektedir. Konuşmasında "sivil darbe" ifadesini de kullanan Demirtaş, sol liberal aydınların alışıldık argömanlarını bukrasına dile getiriyordu.²

HDP'nin, 15 Temmuz akşamı, MHP lideri gibi açıklama

Recep Tayyip Erdoğan

Binali Yıldırım

Davut Bolçeli

yapmaması da yine eleştirilerin artmasına sebep olmuştur. Demirtaş'ın yukarıdaki ifadelerine bakıldığında, darbenin olması muhtemel durumda, HDP'nin başına nelerin geleceğini tahmin ediyor gibi konuşmuş olması, darbe süreciyle alakalı yaşanabilecek gelişmelerin kendileri için de tehlikeli olduğuna işaret etmektedir. Lakin darbe dışındaki konuların da gündeme alınmış olması, zaten problemli bir zeminde hareket eden HDP'yi yeniden dışarıda bırakmıştır. Sadece darbe ile alakalı açıklama yapılırsa ve darbe karşısında koşulsuz şartsız iktidarı yanında olduğu mesajı verilebilirdi büyük ihtimalle Külliye'de olan partiler arasında HDP de olacaktı lakin bu açıklamalar ve "Bakın, size söylemiştik ama bizi dinlemediniz" gibi uyarıcı telkinlerde bulunmak, iktidar ve Cumhurbaşkanı'nı rahatsız etmiş olabilir. "Koyun can dendiinde kasap et" sözünün geçerliliği, HDP'nin yapmış olduğu açıklamaya bakıldığında pratiğe geçmiş olabilir, çünkü bütün tükürün gündemi darbe ve darbe ile mücadele iken HDP'nin 7 Haziran seçimlerinden bahsetmesinin izahı pek mümkün olmaz. Lakin yine de bu durum, HDP'nin süreçten dışlanması sebep olmamalıdır, çünkü HDP yaklaşık altı milyon vatandaş temsil etmektedir. HDP'yi süreçten dışlamak, ona oy verenleri de süreçten dışlamak şeklinde anlaşılabilmektedir. Böylece HDP taraftarları da darbe sürecini anlayamayacak ve HDP darbe süreci ile alakalı olarak ne düşünyorsa aynı düşünceye sahip olacaktırlar. Lakin tam tersi bir tutum bütün taşları yerinden oynatacak ve süreç pozitif anlamda tersine dönecektir.

Yukarıdaki açıklamalardan sonra HDP'nin ve Selahattin Demirtaş'ın 15 Temmuz sonrası diğer açıklamalarına bakmakta fayda olduğunu düşünerek devam edelim. Öncelikle Demirtaş'ın twitter'da paylaştığı videoları bakmak gerekmektedir. Demirtaş'ın, 22 Temmuz 2016 ve 13 Ağustos 2016'da paylaştığı iki video, yukarıda bahsettiğimiz durumu kanıtlayan örnekler içermektedir. 22 Temmuz tarihli videoda Melih Gökçek'in, Bekir Bozdağ'ın ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Fetullah Gülen ile alakalı geçmiş tarihli konuşmalarını içeren kesitlere yer verilmiştir. Selahattin Demirtaş bunu şu mesaj ile paylaşmıştır: "Keşke önyargısız dinlemeyi öğrenseniz. Belki bugün de yanlış şeyler söylüyorlardı". 13 Ağus-

PKK karşısında halktan aldığı gücü korumayı beceremeyen Demirtaş, özellikle Türk soluna güvenerek de büyük bir yanlış içerisine girmiştir. 15 Temmuz'da yaşananlardan sonra, Yenikapı Mitingi bağlamında ifade ettikleri son derece sorunludur. Darbe sürecini Erdoğan karşıtı üzerinden ele alan ve bunu sürekliştiren Demirtaş, serinkanlılıktan uzak olmanın yanında izahı son derece zor olan açıklamalar yapmış ve yapmaya da devam etmektedir!

tos tarihli videoda ise Bekir Bozdağ'ın Meclis konuşmasında Fetullah Gülen ile alakalı eski değerlendirmelerini aktarmaktadır*. Fakat aynı isimler bugün karşıt ve sert mesajlarıyla, bu yapıya karşı kararlı bir şekilde mücadele içerisinde olan kişilendir. Darbe girişimini hedefindeki ilk isim olan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın karizmatik liderliği olmasa, bugün Türkiye çok farklı bir yerde olabilirdi. Belki en trajik biçimde yalnız başına mücadele etmiş olan da yine Cumhurbaşkanı'dır. Ozun bir lider olarak varlığı ve meydan okuyuşu bütün halkı cesaretlendirmiş ve toplumsal ilişki biçimlerinde ciddi bir muhtabakat sağlamıştır. Bekir Bozdağ'ın ise 15 Temmuz gecesi TBMM'de yaptığı konuşma ise yine Demirtaş'ı haksız çıkarmıştır. Bozdağ'ın "yapacağımız şey burada olmaktır" çıkışı, gündemde fazlaca yer alan ve konuşulan videolardan olmuştur. Demirtaş'ın kendi hesabından paylaştığı bu video ve mesajların zaman açısından sorunlu olduğu ve etik olarak da yapılmaması gerektiği ortadadır. Bir lider olarak, temsil ettiği tabanı yanlış yönlendirebileceğinin sorumluluğunda olmadığını ortaya koymuştur ve bu pratik oldukça sorunlu bir senetiz meydana getirmiştir.

Selahattin Demirtaş'ın paylaşımlarının yanında HDP'nin süreç sonrası tavırlarında da ciddi problemlere rastlamak mümkündür. Örneğin İdris Baluken'ın şu ifadeleri oldukça sorunludur: "Darbecilerin Meclis'i bombalaması, Meclis'i tasfi-

ye etmeye çalışması hangi zihniyeti temsil ediyorsa, Erdoğan'ın yargıya talimat vererek milletvekillerimizi bedefleşirmesi aynı anlama geliyor. Darbeciler milletvekillerine yönelik gözaltı ve tutuklama listeleri hazırlamışlardı. Şimdi belli ki darbecilerin yarım bıraktığı işi, Erdoğan aynı darbe zihniyetiyle tamamlamak istiyor⁹. Baluken'in ifadelerinin sertliği ve zamansızlığı yine HDP'nin süreç içerisindeki yaşadığı handikapları hâlâ aşamadığının da bir göstergesidir. Şu nokta açıktır ki, 15 Temmuz felaketinin en önemli hücum noktası köllüydü. Bu süreçte siyasi görüşü, ırkı veya mezhebi ne olursa olsun herkes yan yana olmuştur. Bu kadar farklılığı bir araya getiren ise Cumhurbaşkanı'nın karizmatik liderliğidir. Bu bağlamda da süreç içerisinde hiç kimsenin Recep Tayyip Erdoğan'ı yalnızlaştırmaya hakkı yoktur. Çünkü cumhur, Reis-i Cumhur'un sözleriyle hareket etmiştir. Sorunlu süreç içerisinde, FETÖ'nün yaptığı gibi Erdoğan üzerinden siyaset yapmak ve onu suçlamak, HDP'nin basiretsizliklerine bir yenisini eklemiştir. 15 Temmuz gecesi sokaklara bu partiye oy veren epeyce insan da çıkmıştır ve 15 Temmuz gecesi Hıda-Par'ların da HDP'nin de sokaklarda olduğuna tanıklık eden yüzlerce kişi mevcuttur. HDP'yi siyasi olarak temsil eden isimlerin bu faktörleri göz önüne alarak konuşması daha faydalı ve birleştirici olacaktır. HDP'nin bu süreçten bağımsız dönmesi bu açıdan imkânsızdır. Örneğin İzmir'de ve Van'da yapılan "Darbelere Hayır Demokrasi Hemen!" mitingleri bahsettiğimiz birlik olma adımlarının önemli parçalarıdır ve HDP'nin süreç içerisinde bu zeminde birçok miting ve toplantısı olmuştur. Bir tarafta bu türden birlik faaliyetleri diğer taraftan siyasilerin tasvip edilmeyen ve tutarsızca söylenmiş sözlerinin siyasi arenada bir araya getirmek oldukça zor olduğundan, HDP'nin süreçten uzak durması/tutulması öümüzdeki günlerde farklı sorunların yeniden gün yüzüne çıkmasına da sebep olacaktır.

Yine 18 Temmuz günü HDP MYK'sı tarafından yapılan yazılı açıklamada AK Parti'den yapılması istenenler ve çözüm önerileri sıralanmıştır. Bu sıralamada dikkat çeken husus, darbe girişiminden ziyade Kürt sorunu üzerinden AK Parti ve sonraki süreç ile alakalı tespitlerin fazlalığıdır. HDP, her ne kadar Kürt sorunu konusunda sorunlu bir muhatap olsa da, darbe girişiminden ziyade geçmişte ka-

şınmaya yönelik tavırlarıyla daha sorunlu bir muhatap haline gelmeye başlamış ve belki de muhataptan uzaklaşmıştır. 18 Temmuz günü yaptığı açıklamada 15 Temmuz gecesi için "kutuplaşmadan sonra geçici bir araya gelme"¹⁰ ifadesini kullanarak, büyük bir hata yapmıştır. Mediste bodruma sığınan vekillerin, 45 gün boyunca Cizre'de bodrumda kalan insanların halini ancak anlayabildiğini ifade eden HDP MYK'sının almış olduğu kararlara bakıldığında, bazı ifadelerin sorunlu olmasına rağmen beraberinde kullanılan cümlelerin sıkıntılı olduğu söylenebilir. Darbe gecesi, Kürt sorunu ile ilişkilendirmek için harcanan çaba, Kürtlerin sorunlarına yönelik çözüm analizlerine dönüştürülebilseydi süreç daha fazla katkı sağlayabilirdi. Lakin HDP'nin, kendi siyasi tabanı üzerinden destek alma niyetiyle yapmış olduğu açıklama bu katkıyı o kadar kaldırmıştır. Hâlbuki bu türden alelacele ifadeler, Türk sorunun pragmatist tavırlarının birer kopyası sayılabilir.

Demirtaş ve HDP Sentezi

Selahattin Demirtaş, HDP için son yıllarda oldukça önemli koruma gelen bir siyasi liderdir. Kürt sorunun en çetrefilli döneminde partinin başına geçmiş, sakin ve hıncıvci öskubuyla birçok kişi tarafından kısa sürede sevilmiştir. Erdoğan karizması karşısında sık sık zor durumda kalsa da, HDP'ye oy veren kesimler için aktif bir lider olarak yerini korumuştur. Bu açıdan Demirtaş'ın, Türkiye'nin siyasal ya da toplumsal süreci için söyleyeceği her kelime taban üzerinden ciddi etkiler oluşturmıştır. Bu etkiler bazen destek bazen de tam tersi niteliklerde vuku bulmuştur. Demirtaş ne zaman iktidarı ve Cumhurbaşkanı'nı eleştirse destek, bunlara karşın PKK'nın yaptıklarına karşı tavır takındığında ise kendisine karşı sürekli dışlanan bir tutum sergilenmektedir. İşte bu yüzden Demirtaş'ın siyaseti idare edebilme işi oldukça güç görünmektedir. Kürt sorunu çözümünde HDP'nin muhatap olarak alınmasıyla başlayan süreç, özellikle Demirtaş'ın bazı ifadeleri sırasında muhatapsızlığa doğru ilerlemiştir. PKK'nın karşısında güçsüzleştirilen Demirtaş, maalesef kendisine oy veren halk tarafından da yalnız bırakılmıştır. Lakin Demirtaş'ın karşılaştığı bu süreçlerde farklı cümleler kurması sorunu daha da kangren hale getirmiştir. Kürt meselesinde toplumsal olgular-

Selahattin Demirtaş

dan çok PKK'nın realitesini kabul etmek zorunda kalan ve buna göre davranan Demirtaş, belki de HDP'nin bir muhatap olarak kalmamasındaki en büyük etkenlerden biri sayılabilir. PKK karşısında halktan aldığı gücü korumayı beceremeyen Demirtaş, özellikle Türk soluna güvenerek de büyük bir yanlış içerisine girmiştir. 15 Temmuz'da yaşananlardan sonra, Yenikapı Mitingi bağlamında ifade ettikleri son derece sorunu"dur. Darbe sürecini Erdoğan karıştığı üzerinden ele alan ve bunu sürekliştiren Demirtaş, serinkanlılıktan uzak olmanın yanında ızahı son derece zor olan açıklamalar yapmış ve yapmaya da devam etmektedir!

HDP'nin, süreç sonrasında yapmış olduğu açıklamalara bakıldığında yine birçok analizinde söylem açısından ciddi problemlerin olduğunu görebiliriz. Selahattin Demirtaş'ın, kayyum atanma süreci içerisinde sergilediği tavır da yine aynı perspektifte devam etmektedir. HDP'nin, 8 Eylül 2016 tarihli bildirisinde, KHK (Kamun Hükümünde Karamameler) ile birlikte yürürlüğe giren maddelerin haksız ve tüm uluslararası anlaşmalara aykırı olduğunu dile getirirken, yine HDP'nin kendisine bağlı belediyelerin olduğu illerde meydana gelen patlamalarda, patlama için kullanılan kamyon ya da araç-gereçlerin, o belediyelere ait olmasına yine Demirtaş tarafından tek bir eleştirel cümle kullanılmamıştır. Van, Mardin, Hakkâri gibi illerde meydana gelen patlamalardaki kamyonların belediye araçları olması, acaba Demirtaş'a göre hangi insan hakları anlaşmasına göre kabul görebilir? FETÖ'nün ABD'de seçilmiş iktidarı suçlamak için gösterdiği alçak çabaların benzeri çok şaşırtıcıdır ki HDP tarafından hükümeti suçlamak için gösterilmeye çalışılmaktadır. Figen Yüksekdağ'ın Newsweek'te yazdığı yazı da bahsedilen durumu pratiğe geçmiş halidir. Maalesef Yüksekdağ, HDP için çok önemli bir teh-

likedir ve gün geçtikçe HDP'nin kuyusunu kazacak açıklamalar yapmaya devam etmektedir. Selahattin Demirtaş ise Yüksekdağ karşısında Kürt halk tabanında daha fazla yer bulan ve kabul gören bir siyasetçidir. Lakin Demirtaş'ın darbe süreci sonrasında yaptığı açıklamalara, PYD ve Suriye meselesini dâhil ederek, Türkiye'de bir iç savaş senaryosunu Yüksekdağ gibi gündeme getirmesi yine kendisinden beklenenleri aşağı etmiştir. Halbuki aynı Demirtaş 10 Temmuz 2014'te, "Kürtler bökmek istese beni aday göstermezdi" ifadelerini kullanmıştır".

Kayyum Süreci

Bir ideolojinin zemini inşa edildiği zaman, ideoloji ile alakalı izlenen süreç pratikten çok teoriye dayandırılmaktadır. Teorinin pratiğe dönüştüğü zamanlarda ise ideolojinin yansıması protesto ya da en fazla sokak direnişleridir. Ne zaman ki bir teori şiddet içermeye başlarsa ya da şiddet meykeserse veyahut şiddete destek olursa işte o zaman ideolojinin kendisini eyleme dönüştürmesinden ziyade teröre dönüştüğü ileri sürülebilir. Şimdi anarşi de bir ideoloji değil midir tartışmalarına girmeyeceğiz, çünkü terörün kendisi bilimsel bir vaka kabul edilmediği ve bir tutarlılığı olmadığı, dahası reel yaşamda bir karşılığı bulunmadığı için bu tartışmanın geçersiz olduğunu farz etmek zorundayız. Bu zorunluluğu ise Marks'ın ütopyik sosyalizmine dayandırarak anlatmak istediğimizin meşruluğunu ileri sürüp artık bir adım geri çekilebiliriz. Bu teorik düzlemde yol çıkarak HDP'nin teorik olarak ileri sürdüğü tezler ile pratikte karşılık bulan adımlarına bakıldığında, HDP'nin ideolojisinin de terörizm denilen bir süreçte yövelendiği görmek zor olmayacaktır. Belediyelerle ciddi bir göçe kavuşan HDP'nin, web sayfasında ve tüzüğünde dahası parti programında ifade ettikleri ile yine kendi belediyelerine ait olan bombalı araçların herhangi bir düzlemde uyuşturulmasını ileri sürmek mümkün değildir. Teori ve pratiğin sonucunda ortaya çıkan bu anomik durum içine kamunun kendisini koruma ve düzeni devam ettirme hakkı mevcuttur. Devletlerin bekası ve halkına hizmet götürebilmek için atılacak adımlar, anomik durumun ortadan kalkması ve işlevsel toplumsal mekanizmaların yerinden hayata geçmesi için elzemdir. İşte günümüz-

de meydana gelen kayyum atamaları da bu türden bir teori-pratik çatışmasının sonucu olan bir anti-işlevselliği ortadan kaldırmaya yöneliktir.

Kayyumlar Neleri Önelecektir?

HDP'nin ve Selahattin Demirtaş'ın sürece yönelik tutarsız söylemleri, pratikler ile birleşince OHAL yasalarının uygulamalarından biri olan kayyum atama, bölgenin çeşitli belediyelerinde başlamıştır. HDP'nin elindeki belediyeler ile birlikte hem hendek hem de bombalı araçları yönetme sürecinde PKK'nın talepleri doğrultusunda hareket etmesi ve adeta PKK'nın brifinglerini uygulayan bir politik kurum haline gelmesi, kayyum atanmasının temel faktörüdür. Van, Hakkâri, Muş, Şırnak, Mardin gibi bazı illerde düzenlenen saldırıların merkez noktasının yerel dinamikler yani belediyeler olması, bu belediyeler üzerinde bir tasarruf hakkı ortaya çıkarmıştır. HDP'nin, hem ulusal hem uluslararası alanda bu atamaların kanuna aykırı olduğu iddiası bombalı araçlardaki belediye logoları ortaya çıkınca dahi geri çekilmemiştir. O halde, HDP'nin bir siyasal aktör olarak kamu içerisinde PKK'ya rol yükleyerek hareket etmesi atılacak karşı adımlarında nasıl olacağı bağlamında çoktan belirlenecektir.

Siyasal sürecin ağı analizinden hareketle yapılan hatalar, birçok sivil vatandaşın canına mal olmuştur. Devletin güvenlik kurumlarına saldırıların derken sivil vatandaşların, gözlerini kurpmadan hedef alınarak öldürülmesi, Kürt sorununun ne başlangıcı, ne devam eden süreci ne de sonrasını çözümlenmeye yetmeyecektir. Kürt halkını savunma iddiası ile birlikte başlayan örgütlenme süreci, şimdi bizzat aynı halkı düşmanı kabul ederek devam ettirilmektedir. HDP'nin almış olduğu oy oranının radikalleşmiş Kürt gençleri ve tabanına ait olduğu bilinmesine rağmen, bu tabanın yoğunlukta olduğu yerlerde yapılan saldırıların sosyolojik olarak hiçbir karşılığı yoktur. Bununla birlikte yine aynı tabanın İslami tutumuna karşılık, HDP ve PKK'nın değişmeyen söylemi de, yavaş yavaş içerideki ittifakını zayıflatmaktadır. Tam bu bağlamda, iktidarın PKK ve Kürt sorununu ayrılarak hareket etmesi ve kayyum yöntemiyle belediyelerin örgüte değil halka hizmet yeri olduğunu hatırlatması, bu açıdan önemlidir. Kayyum süreci, çözüm ile alakalı bir yaklaşım değildir. Ta-

mamen halka ve hizmet vermeye yönelik bir siyasi ve sosyal pratiktir. PKK'nın yerel örgütlenmesi, HDP elinde olan belediyeler ile ciddi oranda güçlenmiştir. Örneğin halkevleri, araziler, vergiler ve daha saymadığımız birçok imkân maalesef PKK lehine süreç içerisinde kullanılmıştır. Örneğin Van'da çeşitli mahallelerde kurulan halkevleri, neredeyse direniş mekânları olarak işlevlerini sürdürmüşlerdir. Partiyeye bağlı siyaset okulları, Öcalan'ın teorilerinin tartışıldığı ama uygulanmadığı yer olarak tarihe geçmiştir. Bu ifadeyi kullanırken gelinen süreçte Öcalan'ın, böylesine bir örgütlenme ve savaşma biçimini asla benimsemediği de ifade edilmektedir. HDP'nin elindeki belediyeler ile birlikte bazı yerel güçlerin tam tersi hareket etmesi lakin teorik tartışmalarda kardeşlik, birlikte yaşayabilme ve barış adına afili cümleler kurması, nasıl bir samimiyetsizliğin olduğunu da kanıtlar. Ayrıca bölge halkının istese de istemesi de güçlünden yana olacağını yine devletin kendisi de bilmektedir. Belediyeler, halka hizmet götüren yerler olduğu için, başka ideolojik düşüncede olan mahallelerde, HDP'nin hizmet sunmaması ve bunun sonucu olarak mahalle halkının mecburen HDP'ye yönelmesi bilinen somut gerçeklerdir. Kayyum atanması burunda örneğe geçmiştir.

Suriye'de yaşanan gelişmeler açısından da yine kayyum süreci önemlidir. HDP belediyeleri zamanlı zamansız anlarda PYD için çeşitli katkılar sağlayabilecek etkinlikler düzenlemiştir. Örneğin Van'da çeşitli sinema gösterimleri kamuya açık yerlerde yapılmıştır. Kurban bağışı, gönüllü bağış hatta zorla elde edilen gönüllü bağış, yine belediyelerin çeşitli alt birimleri tarafından organize edilmektedir. İlkerin önde gelen zenginlerinden aynen FETÖ'nün himmet adı altında yaptığı gibi "yardım" adı altında zorla "bağış" alması ve buna karşın belediye argümanlarının birer silah olarak kullanılması yine HDP'nin kayyum sürecinden önce devam ettirdiği cahiliye gelenekleri arasındadır. Kayyumun atanması, hizmet yerine zorla yardım alan ve bunun nerelele kullanıldığı bilinmeyen bu girift süreci de ortadan kaldırmıştır. Arasalar üzerinde yapılan inşaatlardan özel mülkiyet içinde yapılan evlere kadar bütün süreçte yer alan HDP'li belediyeler istediği gibi ekonomik süreci yönetmiştir. Hükümetin kayyum kararının neden böylesine isabeti olduğu ortada-

dır. Yine aynı zamanda gece saatlerinde güvenlik güçlerine yapılan saldırılarda ve saldırılan yapıldığı mahallelerde, HDP'li belediyelerin, partiye ait olduğu bilinen ama resmi olarak ispatlanamayan bazı mekânlarda faaliyet gösterdiği süreç takip edildiğinde kolayca anlaşılabilir. Şehrin kroniksinin net olarak çıkarıldığı ve buna göre faaliyet alanlarının belirlendiği bir belediye anlayışına karşı atandan kayyumun önemi yine bu verilen örneklerle ortadadır. Doğu ve Güneydoğu illerine yapılacak yatırımların bir türlü belediyelerden geçmemesi ve böylece yatırımların başka merkezlerle kayması da yine kayyumun önemini ortaya koyacaktır. HDP'ye göre kalkınma adı altında atılacak adımlar HDP'li belediyelerin kendi kontrollerinin dışına çıkmamalıdır, çünkü küçük gözeldir ve kontrol edilebilir. Fakat kalkınmanın devam etmesi, insanların ekmeek parası kazanması ve diğer sosyal faaliyetlerin sürdürülebilir hale gelmesi, HDP'nin eylem yapabilme şartlarına ciddi oranda zarar verecektir. Bu yüzden HDP'li belediyeler, herhangi bir yatırım ya da teşvik ödemelerini, şehirlerin hangi bölgeleri en çok işe yaramazsa onlara yönlendirmişlerdir. Kayyumun atanması oyunun bu kötü oyunu sonlandırmak için önemli bir fırsattır.

Ve belki de en önemli sosyolojik olgu Türk-Kürt ittifakının sağlandığı 15 Temmuz darbesine ve legal hareketine karşı direniş sürecinin devam ettirilmesidir. Belediyelerin imkânlarını hiç bir şekilde bu türden organizasyonlara ayırmaması hatta alanları dahi açmaya müsaade etmemesi, bölge insanların kaynaşmasına izin vermemektedir. Suriye meselesi devam ederken yaşanan 15 Temmuz süreci, bütün halkı bir araya getirmiş ve böylece dördüncü ittifaka yaklaşabilmiştir. Bunun sonuçlarının Suriye'de alınması ise uzak bir ihtimal değildir. Sınır bölgelerinde yaşayan Arap-Kürt-Ermeni gibi halklarla birlikte, Türkiye'nin göçmenleri oldukça güçlü bir analittir. Sınır bölgelerinden olan HDP'li belediyelerin, bu birliği sağlamak yerine PKK'nın rotasında hareket ederek siyasal ve toplumsal alana ayrıştırıcı olarak müdahil olması da, yine kayyum süreci ile birlikte buharlaşabilecek bir pratik olarak kalacaktır. İşte bu yüzden kayyum atanma süreci, dördüncü Türk-Kürt ittifakının yeniden sağlanması için ayrı bir önem taşımaktadır.

Belediyelerle ciddi bir güce kavuşan HDP'nin, web sayfasında ve tüzüğünde dahası parti programında ifade ettikleri ile yine kendi belediyelerine ait olan bombalı araçların herhangi bir düzlemde uyuşturucu ileri sürmek mümkün değildir. Teori ve pratiğin sonucunda ortaya çıkan bu anomik durum içinse kamunun kendisinin koruma ve düzeni devam ettirme hakkı mevcuttur. Devletlerin bekası ve halkına hizmet götürülebilmek için atılacak adımlar, anomik durumun ortadan kalkması ve işlevsel toplumsal mekanizmaların yeniden hayata geçmesi için elzemdir.

Sonuç

15 Temmuz darbe girişimi sonrasında siyasi zeminin yeniden inşası hem ülkemiz hem de bölge için büyük önem arz etmektedir. Kürt sorunu konusunda PKK'nın ayrı ele alınıp değerlendirilmesi konusundaki görüşümüz yerini korurken, HDP'nin, PKK'yı belli dönemlerde aklama çabası da hâlâ anlaşılabilir değildir. Kürt sorunu bir yönüyle anayasal sorundur ve çözülebilir lakin PKK bir şiddet ve savaş sorunudur, çözümü Kürt sorunu perspektifinde değerlendirilmemelidir, daha hassas bir süreç izlenmelidir. Gerekliğinde sert tedbirlerin de alınabildiği bir süreç olan PKK sorunu, başka ülkelerin (İngiltere, İspanya vb.) terörle mücadele pratikleriyle yeniden ele alınmalı ve çözüme doğru hızla gidilmelidir. HDP'nin, hem toplumsal hem de siyasal zeminde güç kaybetmesi ve kendisini zor durumda bırakacak açıklamalar yapması hiç kimseye bir şey kazandırmayacaktır. 15 Temmuz'dan sonra demokrasi nöbetlerinde hızla artan ve birçok İslami kesimin diğklatini çeken "ülkücü" sloganlar, "bilge" Devlet Bahçeli figürünü ortaya çıkarmıştır. AK Parti, milliyetçi bir parti değildir ve olmamalıdır da, lakin demokrasi nöbetlerinde gittikçe artan milliyetçi tutumlar da, Kürt sorununu çözmenin önüne geçmemelidir. HDP, teröre karşı çıkmak noktasında samimi bir

